

<https://doi.org/10.54797/tfl.v51i3-4.2098>
Kommentar

EVA HEGGESTAD, MARIA KARLSSON &
ANNA WILLIAMS

”TEMA: SKEVT”

***TfL* 2005:3**

Med redaktörernas kommentar, sexton år senare

TfL

Tidskrift för litteraturvetenskap
Nr 3 2005

Tema: Skevt

“Hon är svart och lesbisk” – om intersektionella röster i Nella Larsens romaner.
Risbastun i banken och mordet på Ahirab – homoerotik och estetik i Heidenstams
brev till Levertin.

Andrea Dworkin och den pornografiska sanningen.

Erotisk språkförobistring – om queera läckage i Mathilda Roos 1880-talsromaner.

Himlens nåd och vrede – 1800-talsoperans brott mot sekularonormativiteten.

Reflektioner över en nytvungen klassiker – Radclyffe Halls Ensamhetens brunn.

Skönlitteraturens skevaste texter

Recensioner

Inledning

I detta nummer av *Tidskrift för litteraturvetenskap* ställer vi begreppet *skev* 3 i fokus för det litteraturvetenskapliga intresset. Termen är inspirerad av norskans *skeivt*, ett begrepp som ofta – men inte alltid – används synonymt med begreppet *queer*. Men eftersom ordet också har kvar sina mer vardagliga associationer, det vill säga till något som böjer av, något som är vint eller avvikande, erbjuder det en vidare tolkningsram. Det är den innebörden vi velat ta fasta på när vi prövar gränserna för begreppets räckvidd.

I Sverige har queer-perspektivet under senare år främst använts för att analysera sexualitet i förhållande till heteronormativitet. Vi menar att queer-perspektivets fokus på normativitet har varit ett viktigt analytiskt redskap som använts i förhållandevis liten utsträckning inom litteraturvetenskapen. I detta nummer av TFL har vi valt att knyta an till queer-begreppet eftersom vi tror att de insikter som det förmedlat har ett brett användningsområde och kan vidgas till att omfatta även andra slags normbrott än de som bryter mot det utpräglade heteronormativa. För detta utvidgade queer-begrepp använder vi termen *skev*. Fördelen med att pröva ett nytt uttryck kan också vara, vilket påpekas i en av uppsatserna nedan, att termen queer räddas från urvattning och behåller sin pregnans.

En »skev tolkning« söker i den litterära texten det som sticker ut, oroar eller stör. Analysen sker, kan man kanske säga, på skrå. En läsare kan anlägga en skev blick på texten och texten i sig kan förmedla ett skevt perspektiv. Det skeva kan finnas i språket, i gestaltningen av samhället, i det etiska eller estetiska grundantagandet. Något skevt kan yttra sig som allt från en knappt märkbar irritation till en chockerande avvikelse. Associationerna kan gå till det skamliga, konstiga, absurda eller skrämmande. Den läsare som inspireras av termen skev koncentrerar sig på det som sätter normaliteten i gungning, det som destabiliserar en ordning. På samma gång kan det locka läsaren att fundera över vem eller vad som definierar det skeva.

Några av uppsatserna knyter tydligt an till queerforskning och sexualitet. Andra undersöker »skevhet« i andra bemärkelser. Vi vill betrakta detta som en ansats, och ett försök att utifrån den litterära analysen föra tänkandet kring normativitet och avvikelser vidare inom litteraturvetenskapen. Perspektivet är medvetet brett; prövandet står i centrum och vi hoppas att bidragen kan inspirera till fortsatt experimenterande med begreppet inom vårt ämne. Vi har gett författarna ganska fria händer när vi bett dem tolka litterära verk eller företeelser utifrån skev-begreppet. Resultatet har blivit mångförgrenat och tankeväckande.

Är begreppet *skevt* negativt laddat? Och kan det i så fall laddas om och bli vetenskapligt användbart? Det frågar sig Kerstin Munck i den diskussion om skev-begreppet hon för i sin uppsats »Hon är svart och lesbisk'. Om intersektionella röster i Nella Larsens romaner«. I någon mån får frågan sitt svar i Muncks analys av den amerikanska 1920-talsförfattaren Nella Larsen. Hennes romankonst iscensätter en rad normbrott och intersektionella maktförhållanden, och Munck visar hur romanerna skapar vad hon kallar skeva protagonister; såväl hudfärg som bildning och kön skänker huvudpersonerna en udda och utpekad ställning, beroende på sammanhanget. Intressant nog riskerar författaren samma öde genom att skildra för tiden tabubelagda ämnen som lesbisk kärlek och svarta kvinnors sexualitet. Det skeva skär tvärs genom romanerna, språket, författarbiografin och tidens sociala verklighet.

Heidenstams homoerotik analyseras i Cristine Sarrimos uppsats »Risbastun i banken och mordet på Ahirab. Homoerotik och estetik i Heidenstams brev till Levertin«. Kring sekelskiftet 1900 gick gränsen för vad som betraktades som anstötligt snarast mellan det privata och det offentliga. Det som i offentligheten ansågs som oacceptabelt kunde vara legitimt i det privata. Mäns privata handlingsutrymme var betydligt större då än idag, menar Sarrimo, vilket måste beaktas vid tolkningen av Heidenstams relationer, korrespondens och skönlitterära verk. »Skeva« handlingar måste alltid historiseras. Endast genom att belysa Heidenstam utifrån samtidens föreställningar kan hans estetiska projekt förstås. Både i dikt och liv gestaltar han en klasskonflikt där expanderande medelklassvärderingar bryts mot försvagade aristokratiska ideal präglade av individualism, frivolitet och elitänkande. Realitetsprincipen vinner över lustens utopi i Heidenstams livsverk. »Ungdomens livsglädjesprogram går inte att förverkliga annat än som en dröm och saga om en Orient som aldrig egentligen funnits annat än i barndomens lekar«, sammanfattar Sarrimo.

En genre i vilken realitetsprincipen endast skenbart existerar är enligt Magnus Ullén pornografin. I uppsatsen »Andrea Dworkin och

den pornografiska sanningen« hävdas att pornografin ställer frågan om förhållandet mellan fiktion och realitet på sin spets: å ena sidan reser den sanningsanspråk som ingen annan genre, å den andra underminerar den sig själv genom sina absurda scenarier. Detta gör pornografin skev i förhållande till sina anspråk menar Ullén. Som exempel anför han nyligen bortgångna författaren och pornografimotståndaren Andrea Dworkins skönlitterära verk. Ullén visar hur författarjaget försöker använda en pornografisk strategi för att överbrygga gapet mellan verklighet och fiktion samt hur och varför hon – på samma sätt som pornografen – misslyckas.

I Eva Borgströms uppsats »Erotisk språkförbistring. Om queera läckage i Mathilda Roos 1880-talsromaner« analyseras några verk av en av det litterära åttitalets idag mindre kända författare. Dessa kan inte bara ses som typisk tendenslitteratur, som i sann åttitalistisk anda debatterar äktenskapet och förhållandet mellan könen. Som Borgström visar finns här även – ofta bara antytt, men ibland också explicit – en gestaltning av kvinnors samkönade erotiska begär. Men Borgström lyfter inte enbart fram hur Roos avviker från normativiteten utan visar också hur texternas skevhet provocerade samtiden. Bland annat signaturen Esselde, det vill säga Sophie Adlersparre, anklagade Roos för att erotisera »den svärmiska sjelfuppoffrande vänskap«, som råder mellan de kvinnliga protagonisterna i romanen *Höststormar*.

1800-talets operakonst kan ses som normbrytande i sig, såväl estetiskt som moraliskt och politiskt. Librettona präglas av sentimentalitet och överdrifter med vindlande intriger, märkliga sammanträffanden, hot mot familjen, avslöjande tecken, ogenerade gester – allt förstärkt av musiken. Trots sådana traditionellt sett låga inslag är genren »inbegreppet av knäsatt finkonst«, påpekar Torsten Pettersson i »Himlens nåd och vrede. 1800-talsoperans brott mot sekularonormativiteten«. Men även ställd mot religiösa ideal är 1800-talets opera skev. Pettersson kallar (analogt med heteronormativitetsbegreppet) tidens religiösa norm för »sekularonormativiteten«, och syftar på imperativet om immanens och empiri som kännetecknade seklets alltmer sekulariserade världsbild. Genom en rad exempel visar Pettersson hur 1800-talsoperan i sin upptagenhet av religiös tematik avviker från denna norm. Hur kom sig detta? Uppsatsen ger flera svar på frågan, vilken inte minst adresserar vår samtid, som ännu så aktivt hyllar 1800-talets operakonst.

Kärlek mellan kvinnor är temat i Ann-Sofie Lönngrens presentation av Radclyffe Halls kultförklarade roman *Ensamhetens brunn* (*Well of Loneliness*) från 1928, vilken nu kommit i nyutgåva. Samtidigt som romanen betraktats som en lesbisk bibel, är den omstridd. De förklaringar

som Hall ger till den kvinnliga huvudpersonen Stephens annorlunda-
het baseras på de sexologiska forskningsrön som var aktuella vid förra
sekelskiftet. Homosexualiteten sågs inte bara som medfödd utan dessutom
som en defekt, även om den »inverterade personligheten« också borde
visas respekt och förståelse. Moderna queerteorier, menar Lönngrén,
skulle dock kunna kasta nytt ljus över romanen. I stället för att ömkas
eller fördömas synliggör den »inverterade« det som faller utanför den
stora berättelsen om heterosexualiteten.

Litteraturen gestaltar avvikelser på en mängd olika områden. Det kan
gälla sexualiteten, könsidentiteten eller den etniska hemvisten, men också
religionen och konsten. Som språkverk eller idébärare kan litteraturen i
sig själv vara skev. Möjligheterna är snudd på outtömliga. Med detta TFL-
nummer önskar vi er en riktigt skev läsupplevelse.

Eva Heggstad, Maria Karlsson & Anna Williams

"Skönlitteraturens skevaste texter."

Läs bland annat om Carl-Börje Nordéns *Sexsamariterna från Kosmos*, Barbro Lindgrens *Loranga, Masarin och Dartanjang*, Flann O'Briens *The Third Policeman*.

Posttidning
Pris: 75 kr
ISSN: 1104-0556

Eva Heggestad, Maria Karlsson & Anna Williams, sexton
år senare

EN SKEV HISTORIA. FRÅN UPPSLAG TILL BEGREPPSUTVECKLING

Skevt från början

För sexton år sedan fick vi, tre litteraturforskare i Uppsala, en förfrågan om att vara gästredaktörer för ett temanummer av *Tidskrift för litteraturvetenskap*.¹ Tanken var att vi skulle knyta an till ett aktuellt forskningsfält och vid denna tid låg queerforskningen nära till hands. År 1996 hade queerbegreppet introducerats på svensk mark i ett temanummer av *lambda nordica*.² På bred front slog det igenom i början av det nya millenniet med Tiina Rosenbergs *Queerfeministisk agenda* som publicerades 2002. Queerbegreppet var alltså relativt nytt och hade, trots oviljan att fånga det i en snäv definition, sin huvudsakliga inriktning på ifrågasättande av heteronormen.

Men litteraturen gestaltar och problematiserar även andra typer av normbrott, resonerade vi. Var det möjligt att reservera queerbegreppet för studier som ifrågasätter den hegemoniska heterosexualiteten och kunde vi finna ett begrepp som rymmer destabilisering också av andra maktordningar? Inspirationen kom från norskans ”skeiv” som förutom sin ursprungliga betydelse av skev, sned och vind också användes som en synonym och ett systerord till queer i både teoretisk och aktivistisk bemärkelse.

När vi översatte ordet till svenska frikopplade vi det dock från queer, bland annat med syftet att inte försvaga queerbegreppets betydelse, eller som vi skrev: ”att termen queer räddas från utvattning och behåller sin pregnans”.³ Därmed ville vi öppna det för nya användningsområden. *Skev* kom i vår tolkning att bli ett begrepp med vida möjligheter. I vårt nummer av *TfL* – som alltså blev temanumret *Skevt* (2005:3) – skrev vi inledningsvis att det kan fokusera på det som sticker ut eller stör: ”Det skeva kan finnas i språket, i gestaltningen av samhället, i det etiska eller estetiska grundantagandet.” Det handlar om att söka det som ”sätter normaliteten i gungning” och det som ”destabiliserar en ordning”.⁴

Skev-begreppet existerade alltså inte inom den svenska litteraturvetenskapliga forskningen vid den här tiden, och vi tyckte att det fyllde en lucka. Vår önskan var att introducera ett begrepp som inte var direkt kopplat till aktivism, och testa dess analytiska möjligheter och gränser genom att bjuda in skribenter till vårt temanummer. Det kändes befriande och roligt att bryta ny mark och att inte vara tvungen att luta sig mot en tung tradition, och det var med spänning som vi såg fram mot vad de olika bidragsgivarna skulle skriva om och hur de skulle använda sig av vårt nyintroducerade begrepp. Vi gladdes också över de svar vi fick från de sjutton litteraturvetare som vi vänt oss till med frågan: ”Vilken är den skevaste skönlitterära text du läst?” Svaren, som

endast fick vara på några rader, hade en enorm bredd och tog upp allt från *Bibeln* till Barbro Lindgrens *Loranga, Masarin och Dartanjang* (1969), Carl-Börje Nordéns *Sex-samariterna från Kosmos* (1972) och Michel Houellebecqs *La possibilité d'une île* (2005).

Skevt i bruk

Gensvaret från författarna var entusiastiskt och de sex artiklar som antogs för numret spände över ett brett fält. De medverkande var verksamma vid fem olika lärosäten: Göteborg, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala. Ingen av författarna förde en renodlat teoretisk diskussion utan samtliga arbetade med ett specifikt material som de prövade begreppet mot: Nella Larsens romankonst, Verner von Heidenstams korrespondens med författarkollegan Oscar Levertin, Andrea Dworkins skönlitterära verk, Mathilda Roos åttitalsprosa, artonhundratalets operalibretton och Radclyffe Halls klassiska roman *Ensamhetens brunn*. Varje bidrag resonerade däremot kring definitionen av *skevt* på ett sätt som vi tyckte kunde vara inspirerande för fortsatt teoretisk diskussion.

I sitt bidrag om den amerikanska författaren Nella Larsen prövade Kerstin Munck *skevt* som ett intersektionellt redskap att användas för att studera andra normbrott än de som rör sexualiteten. Utifrån ett maktperspektiv analyserade hon dels romangestalterna som ”skeva protagonister”, präglade av kön, rasifiering och social tillhörighet; dels identifierade hon författarens skeva position genom hennes ämnesval (lesbisk kärlek, svarta kvinnors sexualitet) och i marginaliseringen som svart, skrivande kvinna i mellankrigstidens USA.⁵

Cristine Sarrimo tog sig an nationalskalden Verner von Heidenstams estetik och homosociala relation till Oscar Levertin. Breven mellan Heidenstam och Levertin handlar delvis om sexuella förbindelser med olika kvinnor, men den enda kärleksrelation som förekommer är dock den mellan de två brevskrivarna, hävdade Sarrimo, som skriver att den ger intrycket att de bägge männen ”älskar varandra mer troget och uppriktigt än någon av de kvinnor som passerar revy”.⁶ Mycket i brevens estetik och relationerna som beskrivs kan tolkas som skevt – ur ett nutidsperspektiv där otrohet, homosocialitet och ojämställdhet mellan könen kan betraktas som normbrott. Sarrimo pläderade dock för historisering; insatt i sitt historiska sammanhang var rörelseutrymmet i det här hänseendet betydligt större.

Om den ”pornografiska sanningen” skrev Magnus Ullén i sin artikel. Pornografins hävdande att det som skildras där händer i verkligheten menade han var skevt. Pornografin återger inte verkligheten utan en fantasi, ett faktum som inte accepteras av genrens motståndare: ”Pornografen ger, enligt porrmodståndarna, en genomfalsk bild av sexualiteten, men för att ge tyngd åt denna iakttagelse [...] tvingas man insistera på att denna lögn likafullt är sann.”⁷ Samma paradox gör att Andrea Dworkin genom att använda pornografen som strategi misslyckas med att formulera sitt motstånd.

En ganska bortglömd författare i det moderna genombrottet blev ämnet för Eva Borgströms bidrag som behandlade Mathilda Roos’ romaner. Liksom Kerstin Munck spårade hon skevhet (som här snarast blev synonymt med queer) både i de skönlitterära texterna och i författarens ställning på det litterära fältet. I Roos’ för åttitalet typiska tendenslitteratur fann Borgström ett ”queert läckage” som handlar om erotiskt begär mellan kvinnor. Med en skev läsning framträdde den normativa heterosexualiteten hos Roos som ett maktförhållande snarare än som något naturgivet. För samtiden blev det

besvärligt att förhålla sig till detta skavande motiv i en tid då kvinnosaken både var på frammarsch och under attack.⁸

Artonhundratalets opera kan också betraktas som skev, hävdade Torsten Pettersson i sitt bidrag. Dess libretton överflödade av excesser i känslor, intriger och gester. Även mot tidens religiösa mall, ”sekularonormativiteten”, tedde den sig skev (och kan te sig sådan ännu idag) vilket Pettersson visade med exempel ur genrens repertoar av religiösa teman i ett alltmer sekulariserat samhälle: gudomligt ingripande, striden mellan ont och gott, Guds straffdom.⁹ Det understöddes av den romantiska musiken som förstärkte de dramatiska motiv som den religiösa fonden frambringade.

Slutligen uppehöll sig Ann-Sofie Lönngren vid Radclyffe Halls ikoniska roman *Well of Loneliness* från 1928 vilken nyligen hade getts ut i en svensk nyutgåva (*Ensamhetens brunn*). Romanens bild av Stephen, dess kvinnliga huvudperson, är präglad av sekelskiftets sexologiska forskning som slog fast homosexualitet som en defekt. En helt annan tolkning kan erbjudas med hjälp av aktuell queerteori menade Lönngren, vilken kan kasta ljus över romanens skildring av det som inte rymts inom den allt överskuggande heteronormativa diskursen.¹⁰

En del av skribenterna valde alltså att koppla analysen till queerbegreppet vilket inte var förvånande eftersom även det var ganska nytt och behövde prövas och tillämpas. Dessutom finns ju omedelbara konnotationer och beröringspunkter mellan queer och skev. Några författare rörde sig vidare utanför queer-sfären och vidgade *skev* mot en bredare tillämpning. Utöver det queera operationaliserades begreppet i relation till social position, rasifiering, och kön. Det sattes i spel såväl kring fiktion som historia, religion och biografi. Gick det att tänka skev-begreppet på det viset? Vi var överens om att det var fruktbart och att det gick att utvinna ny kunskap från analyser ur en sådan öppen synvinkel. Skev skulle alltså vara ett tänjbart begrepp som vi såg det – något som förstås är både en styrka och en svaghet – och hade vi definierat begreppet idag skulle vi förmodligen förhållit oss till helt andra infallsvinklar som temporalitet, posthumanism och olika typer av sårbarhetsteori.

Skevt på nya vägar

Några omedelbara reaktioner på numret fick vi inte, men vi kan konstatera att vår idé om att använda *skev* inom svensk litteraturvetenskap efter en handfull år nådde flera avhandlingar, och att begreppet genom dessa studier har definierats grundligare, etablerats och spridits. Framförallt har det gällt forskning om ungdomsromaner och inom flickforskningen, som vi inte tänkte på alls när vi gjorde numret, men där skev visade sig vara ett fruktbart begrepp att tänka med.¹¹

Den första avhandlingen där skev-begreppet definierades och användes var Mia Francks *Frigjord oskuld. Heterosexuellt mognadsimperativ i svensk ungdomsroman* (2009).¹² Franck relaterar begreppet till ordboksdefinitioner som ”sned” och ”förvänd”, och tar hjälp av det för att analysera också andra kategorier än sexualitet.¹³ Hennes bruk av skev är som en variant av queer och hon gör också queera läsningar av ungdomsromaner. Franck skriver: ”Jag väljer avsiktligt att rikta uppmärksamheten på det skeva relaterat till hur kropp, blick, röst och lust konstrueras för att i mina läsningar visa på brott mot det normativa och gestaltningar av ett performativt motstånd.”¹⁴ Här engageras således begreppet i ett samspel med andra teoretiska ingångar.

Några år senare, 2012, utkom avhandlingen *Ett flicklaboratorium i valda bitar. Skeva flickor i svenskspråkig prosa från 1980 till 2005* av Maria Margareta Österholm.¹⁵ Här används skev-begreppet genomgående och i likhet med Franck ser Österholm skev som en förlängning av queer. Hon använder begreppet för att ”utvidga användningsområdet till att omfatta mer än bara riktningen på de sexuella begären” och därmed få möjlighet att ”belysa flickskap från fler vinklar än vad som vore möjligt med bara queerbegreppet”.¹⁶ Österholm relaterar skev-begreppet till den heteronormativa linjen – det utgör motsatsen till ”the straight line” för att tala med Sara Ahmed.¹⁷ Den är skev som inte orienterar sig efter förväntningarna och inte sjunker in i samtidens mjuka fåtölj utan snarare upplever att den skaver och smärtsamt blir påmind om var kroppens gränser går. Rubrikerna i avhandlingen talar nästan för sig själva i detta avseende. De innefattar figurationer som skelettfiglar i självmordsklubben, monsterflickor och flickrummet som docklaboratorium. De skeva flickorna, skriver Mia Österlund när hon kommenterar avhandlingen,

bottnar i queerteorins skamstrategier, i medvetna omstöpningar. Som att tala tillbaka och ta tillbaka skällsord. Det här är inga lätta saker. Men de skapar en svävande känsla av att få syn på mönster, rosakramande flickmonster, hybrider som väller över alla breddar, som gör spektakel av sig själva som en strategi.¹⁸

Ännu ett bidrag till begreppets användningsområde när det gäller forskning om flickor gav Hilda Jakobsson 2018 i avhandlingen *Jag var kvinna. Flickor, kärlek och sexualitet i Agnes von Krusenstjernas tidiga romaner*.¹⁹ Jakobsson tar sig an Krusenstjernas sällan beforskade två första verk och den så kallade ”Tonytrilogin”. Krusenstjernas verk jämförs med verk ur flickbokstraditionen, men också med folksagor. Det teoretiska perspektivet som rör skev paras med queerbegreppet och då framförallt med den del av queerforskningen som rör krononormativitetens inverkan på livsval och livslinjer. Kvinnoblivandet kan vara skevt, menar Jakobsson, likväl som åldrandet. Även Jakobsson knyter alltså skev till queer, men begreppet reserveras till att omfatta avvikelser från andra normer än heteronormativitet och även till andra avvikelser från heteronormen än homo- och bisexualitet.²⁰

När detta skrivs har tidskriften *lambda nordica* just publicerat ett helt nummer som tar sin utgångspunkt i skev-begreppet.²¹ Det har redigerats av Hilda Jakobsson och Maria Margareta Österholm som också skrivit förordet, vilket innehåller en intressant redogörelse för skev-begreppets utveckling och användningsområden. Vi slås av att begreppet etablerats som självklart knutet till queer, men också av de olika bidragens lekfullhet – hur skev relateras till tidslinjer, spatialitet, kroppen, kvinnoblivande, pojskap, etnicitet, sexualitet, misslyckande, berättande, metoder, känslor och epistemisk olydnad. Samtidigt är det genomgående stråket i *lambda nordicas* skevnummer sår, skav, smärta, plåga. På olika plan gör skev ont. Jakobsson och Österholm skriver:

Alla som haft ett skavsår vet att det kan innebära alltifrån begynnande små stick och vattniga blåsor till blod och en smärta som gör sig påmind i varje steg – ibland även när den obekväma skon byts ut eller tas av. Skev täcker in olika nivåer och intensiteter av plåga. Det ympar in sig på queerbegreppets historiska och nutida betydelser och blir till ett utskott på queerteorins livslinje. Med skavsåret som figuration vill vi samla in de teoretiska och metodologiska

aspekter av begreppet skev som vi här har berört och som tar sig uttryck i de berättelser – ur såväl fiktion som levd erfarenhet – som är ämne för artiklarna i det här numret.²²

I vårt skeva nummer av *TfL* erbjöd vi en rätt blygsam startpunkt, och det är spännande att se hur kollegor har utvecklat, berikat – ibland ändrat – och fördjupat våra tankar, och att detta skevarbete ännu livligt pågår. Om begreppets vidare utveckling är det dock svårt att sia. Även om vi inte vet hur framtiden kommer att te sig anser vi att skev-begreppet har en utvecklingspotential. Vi nämnde ovan att begreppets tånjbara karaktär kan vara en svaghet som gör att det brister i distinktion och precisering och därmed förlorar kraften att tillföra ny analytisk kunskap. Men som vi påpekade kan det även ses som en styrka. Med sin mångtydighet och sina flytande gränser kan det fortsättningsvis brukas för att kritiskt granska de föreställningar och normer som skevar eller får oss att framstå som skeva. Ett gott tecken är att det ännu är i bruk på den litteraturvetenskapliga spelplanen.

Noter

- 1 Tema Skevt, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35, red. Eva Heggstad, Maria Karlsson och Anna Williams (2005:3).
- 2 Tema Queer Theory, *lambda nordica* vol. 2, red. Don Kulick (1996:3–4).
- 3 Eva Heggstad, Maria Karlsson och Anna Williams, “Inledning”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35 (2005:3), 3.
- 4 Heggstad, Karlsson och Williams, “Inledning”, 3.
- 5 Kerstin Munck, “‘Hon är svart och lesbisk’. Om intersektionella röster i Nella Larsens romaner”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35 (2005:3), 15f.
- 6 Cristine Sarrimo, “Risbastun i banken och mordet på Ahirab. Homoerotik och estetik i Heidenstams brev till Levertin”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35 (2005:3), 21.
- 7 Magnus Ullén, “Andrea Dworkin och den pornografiska sanningen”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35 (2005:3), 43.
- 8 Eva Borgström, “Erotisk språkförbistring. Om queera läckage i Mathilda Roos 1880-talsromaner”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35 (2005:3), 67–88.
- 9 Torsten Pettersson, “Himlens nåd och vrede. 1800-talsoperans brott mot sekularonormativiteten”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35 (2005:3), 89–107.
- 10 Ann-Sofie Lönngren, “Reflektioner över en nyutgiven klassiker. Radclyffe Halls *Ensamhetens brunn*”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 35 (2005:3), 108–116.
- 11 För en presentation av flickforskningen inom litteraturvetenskapen och en diskussion av hur skev-ordet används inom den, se Mia Österlund, *Lysmasken*, “Nedsolkad av rosa. Om det nya flickskapet i litteraturen”, 2013-04-02, <https://lysmasken.net/mia-osterlund-nedsolkad-av-rosa---om-det-nya-flickskapet-i-litteraturen/> (hämtad 2021-10-24). Österlund skriver: “Flickforskningens bidrag till litteraturläsaren är en uppfriskande tankegenererande uppmaning till att se dessa verk som delar av en strömning. En flickestetik, avläsbar, nära dig. Obotligt skevad.”
- 12 Mia Franck, *Frigjord oskuld. Heterosexuellt mognadsimperativ i svensk ungdomsroman* (diss. Åbo: Åbo Akademis förlag, 2009).
- 13 Franck, *Frigjord oskuld*, 25.
- 14 Franck, *Frigjord oskuld*, 26.

- 15 Maria Margareta Österholm, *Ett flicklaboratorium i valda bitar. Skeva flickor i svenskspråkig prosa från 1980 till 2005* (diss. Uppsala, Årsta: Rosenlarv, 2012).
- 16 Österholm, *Ett flicklaboratorium i valda bitar*, 58.
- 17 Sara Ahmed, *Queer Phenomenology. Orientations, Objects, Others* (Durham and London: Duke University Press, 2006), 70. För hela Österholms resonemang rörande Ahmed, se Österholm, *Ett flicklaboratorium i valda bitar*, 55.
- 18 Österlund, "Nedsolkad av rosa".
- 19 Hilda Jakobsson, *Jag var kvinna. Flickor, kärlek och sexualitet i Agnes von Krusenstjernas tidiga romaner* (diss. Stockholm, Göteborg: Makadam, 2018).
- 20 Jakobsson har utvecklat sina tankar i Hilda Jakobsson, "Skev", *lambda nordica* vol. 25, Tema: *Queer Concepts for the 2020's*, red. Jenny Björklund och Ulrika Dahl (2020:1), 150–154.
- 21 *lambda nordica* vol. 26, Tema: *Skev*, red. Hilda Jakobsson och Maria Margareta Österholm, (2021:4/2022:1).
- 22 Hilda Jakobsson och Maria Margareta Österholm, "Skevt växande och skavande", *lambda nordica* vol. 26, Tema: *Skev*, (2021:4/2022:1), 17.